

Ateinat pas mane, pavirtę šmėklom,
Ir širdį plėšiate į gabalus, akis
užtemdote juodais šešėliais,
ir aš glaudžiu jus prie savęs
kaip liūdną draugą,
nes jūs – dalis gyvenimo, sielos skiltis,
ir lūpomis šnibždu sudėtą malda
likimo paukštei abejonių sūkury

Stacey Lee

Neseniai rašiau apie vieną poetės Stacey Lee, kilusios iš Lietuvos, vieną iš jos paskutiniųjų eilėraščių rinkinių „Margi paukščiai“ (Čikaga, 2016). Jį pavadinau „Likimas, nukeltas nuo knygų lentynėlės“. Smagu buvo rašyti ir pasidžiaugti žmogaus laime, kai jo svajonės, puoselėtos nuo pat ankstyvos vaikystės išsipildo ir žmogaus jaučia savo gyvenimo pilnatvę, jaučiasi laimingas. Po straipsnio pasirodymo Lietuvos spaudoje, gavau dar penkias poetės poezijos knygas ir mielą padėkos už mano tarpininkavimą tarp poetės ir Lietuvos skaitytojo atvirutę.

Pirmasis poetės eilėraščių rinkinys „Neišraudoto ilgesio skausmas“, išleistas 2010 metais, apima jos eilėraščius, parašytus 1998 – 2009 metais. Kaip ir eilėraščių rinkinyje „Margi paukščiai“ dominuoja dvi pagrindinės temos: laimės atradimas, realizuotoje gyvenime svajonėje, nukeltoje nuo knygų lentynėlės, netgi apsisvota seminolų vado Osceolos gimtinėje Seminolėje, ...ir Tėvynės ilgesio tema. Abi šios temos viena su kita lenktyniaudamos raudona gija driekiasi per visus poetės rinkinius: „Vakaras prie įlankos“ (2011); „Vilties vynas“ (2012); „Mėnesienos žirgai“ (2013); „Laikmečio jūromis“ (2014).

Poetė savo eilėraščiuose, kaip ir jau apžvelgtame eilėraščių rinkinyje, „Margi paukščiai“ žavisi Seminolės užburiančia gamta:

Mimozų geltonas vaškas
Seminolės žiedų altoruios,
saulės auksinė ašara,
palydėjus dienas rytojun,
žalias rūbas, spalva gyvenimo,
nepakeist jo ir nenumesti,
kaip žaibų bei perkūnijų atgarsio,
kaip sidabro naktų paletės,
kur ištirpsta didingi debesys,
ir alsuoja didybe svajonės,
ir mimozų geltonas vaškas
ant dulkėtų delnų Seminolės.

(Pietų elegija, 2003)

Seminolė paetei – ne tik gamtos grožis ir žmogaus laisvės idėjos realizavimas, bet ir ramybės uostas, kuriame galima ramiai gyventi ir kurti

lankys ir guos mane gegužiai,
sapnai atplaukę iš vaikystės pievų, -
pavasario dalia dalužė.

(Pavasario dalužė, 2000)

Knygos „Vakaras prie įlankos“ įvade poetė rašo, kad šis tylus ramybės slėnis, įkvėpė ją „atrišt sparnus nuo laikmečio niūrios dvasios ir ieškot savo žodžiui laisvės, išsivadavimo. Likimas šiuo atveju manęs neapvylė.. 1990 m., JAV suteikė mano šeimai politinį prieglobstį saulėtoje Floridoje. Šią pietų valstiją visiems laikams pavadinau pergalės chimera. Čia žengiau pirmuosius žingsnius į laisvę, čia apraudojau netektį, čia išrimavau susikaupusias metų mintis.... Vakaras prie įlankos tiekia mano sielai ramybę, o mintims įkvėpimą, kuomet „ugnis ir vanduo susilieja į vientisumo ekstazę“. Šis tikras neperfiltruotas grožio reginys man davė impulsą pavadinti eilėraščių rinkinį „Vakaras prie įlankos“. (Vakaras prie įlankos. - 2011, p. 8). Bergalinis susižavėjimas nauju gyvenimu sklido iš visos jos kūrybos.

Per priekinį lango stiklą
greitkelis tiesus,
kaip geometrinė linija...
Užsibaigia jis žydru horizontu,
virš kurio viešpatauja
mano svajonių idilija

(Vakaras prie įlankos, p. 14)

Jau tais pačiais metais jos poezija, tapusi jos gyvenimo Angelu Sargu jai tyliai kužda: „Atiduok man savo rūpesčius ir skausmą / atiduoki savo nemigo naktis, / aš ant tavo slenksčio atsiklaupęs, / būsiu polėkiu nerimstančios širdies“. Ir kaip kiekvienas ateinantis mylimasis, jos naujasis Angelas sargas jai žada:

Aš nematomais sparnais tave pridengęs,
saugosiu nuo vėjo ir audrų,
ant gyvenimo akmens iškalęs vardą, sukuždėsiu:
tavo angelas esu

(Vakaras prie įlankos, p. 22)

Tačiau „ sapnai, atplaukę iš vaikystės pievų“ beldžiasi į poetės sielą ir naktimis po svetimu dangumi prabudus „sklando mintys benamės po gimtuosius laukus, / ant upokšnio krantų plaikstos medžių šešėliai, / ir alsuoja ramybe darganotas dangus...“ Ir nakties tamsoje poetė meldžiasi savo Angeliui Sargui, kaip dažnai sapnuose atsitinka, pasivertusiam jos Tėvynės rudenėjančiu vėjau:

Apraudok mano sielą, rudenėjantis vėjau,
kai už lango plaus ilgesį drungnas lietus,
kai užges horizontuose vakaro mėlis,
pasibelski sparnais į manusius sapnus.

Man buvo įdomu, kada maštantiems emigrantams po išvykimo pirmą kartą į širdį pasibeldžia „vaikystės sapnai“ . Aš nekalbu apie žmones iš liaudies, ir juolab zombius, kuriems visiškai nesvarbu, kur jų Tėvynė, tėviškė, gimtinė – svarbu tik prikimštas pilvas. Peržvelgusi poetės kūrybą, pamačiau, kad pirmą kartą svetimo krašto spindesy atsirado properša – susirūpinimas dėl savo gimtosios kalbos jau po aštuonerių metų:

Pasek man pasaką apie žiemužę baltą,
kur aukso žuvys miega po ledu.

kad gimtą kalbą, kaip vaikystės atgarsį,
kaip brangų deimantą išsaugočiau svetur

(Neapraudoto ilgesio skausmas, p. 44)

Metams bėgant svetur poetės ilgesys Tėvynei stiprėja: 2002 metais – jau nublanksta vandenyno ir palmių žavesys ir tarsi gražiam paveiksle jai menasi ...“Vaikystės upokšnio žydras vanduo / akmenėliais nusėtas / nepalietas laiko, nei metų naštos / tie patys žilvičiai, rugiai, gėlių mėlis/ir žemės ramybė vakarėj migloj”, „vaikystė, kvepianti žemuogėm ir dobilais“, o jau 2003 metais, tėvynės ilgesys jau liejasi iš jos širdies „patvinusia upe“

O mano paukšte, robin raudongurkle,
nupink man giesmę iš dangaus gijų,
kurion sutilptų ilgesiu patvinę upės,
snieguolių mėlis ant žiemos sparnų

(Neapraudoto ilgesio skausmas, p.)

2009-ji metai – Poetės sunkių apmąstymų metai. Žmogaus amžiaus vidurys – ir mintys apie gyvenimo prasmę: kas nuveikta, kas padaryta, kokio kelio tai būta... atkarpoje tarp Lietuvos ir Amerikos, kokia žmogaus gyvenimo prasmė?. Tą kelią poetė apibūdina taip:

Ėjau per vidurnaktį ten,
kur niekas manęs nelaukė,
tik vilties žvaigždė spindėjo danguj
ir rodė man kelią į laisvę,
Ėjau tuščiomis rankomis
ir sužeista širdim
ir atgal atsigręžt nedrįstu,
bijau, kad likimas manęs neprakeiktų

(Neapraudoto ilgesio skausmas, p. 22)

2009 –ieji poetei ypatingai produktyvūs, matyt, jau apsisprendus išleisti savo eilėraščių rinkinį, kiek tas bekainotų. O gal ir suvokus savo vaidmenį ir dalį svetimame krašte. Eilėraštyje „Šiaurės paukštė“ ji jau lygina save su paukšte, klajokle, suvokusi, kad taip ir yra, jeigu žmogus palieka savo Tėvynę.

Saulė žadina žemę iš miego,
brėkšta toliuose ryto žara,
Šiaurės paukšte, kodėl tu negiedi?
Gal sunki tau klajoklio dalia?

Matyt, reikia laiko ir sunkių apmąstymų, kad žmogus suvoktų savo gyvenimo prasmę. Kada ji atsiranda? Ar tam pakanka gyvenimo tik sau, kad ir koks jis spalvingas bebūtų, savianalizės, savo jausmų ir emocijų raidos rodymo žmonėms? Ar reikia ko nors daugiau, kad , kaip rašė Vincas Mickevičius, savo kunigaikščio Šarūno panašiuose apmąstymuose, kad apie tave dainas dainuotų? Arba, kaip rašo pati poetė, kad „ant gyvenimo akmens iškaltų tavo vardą?“

Nuo šiol aš – vasarų žalių svaja,
klajoklio vėjo – nuoširdi daina,
bandau surast prasmės šventas gijas
dienų sėkmėj beprasmės netekties.

(Neapraudoto ilgesio skausmas, p. 13)

Manau, kad poetė jau suprato, kad spalvingo drugelio, džiuginančio akimirakai, gyvenimo prasmės nepasieksi, kad kelias į ją veda tik per erškėčius, kančią ir pareigą savo Tautai, ir savo Valstybei. Iš čia, matyt, ir jos mintys:

Jeigu lemta man būtų sugrįžti
į miglotų laukų gimtą prieglobstį,
išbarstyčiau smiltis juodo ilgesio
parymočiau žvaigžde mėnesienoj

Ir „Juodoji gulbė“, kurios Poetė prašo: „Žvaigždžių takais nunešk mane / kur gojuos rymo garbanės pušys,/
kur deimantinė krinta rasa:

Kai mano dienos pavargs skubėti
Ir ant blakstienų mirgės šarma,
Juodoji gulbe, sparnais apglėbus
Į šiaurės gojus nunešk mane

Tikiu, kad taip ir bus. Ir grįš Poetė, kai jos „dienos pavargs skubėti“, praturtėjusi dvasiniais lobiais, išstobulinusi savo Jai Dievo skirtą dieviškąją kūrybos ugnį, išsaugojusi tai, kas dėl juodų negandos vėjų iš Vakarų ir iš Rytų, po postmodernizmo saule jau Lietuvoje prarasta, atseit nemadinga (Geriau beždžionauti – O.V.), sugrąžins mums lietuviškos tautinės poezijos grožį ir per jį kūrybingumo dovaną mūsų jaunimui. Tikiu, kad Poetės sulauksiu.

2018-03-24